

Reest en Wieden in historisch perspectief

'We schrijven elke dag

Een modern en vernieuwend waterschap kan ook in historisch opzicht belangwekkend. Vereniging voor Waterstaatsgeschiedenis ontvangen en een dag later de Gemalenstich Dijkgraaf Marga Kool maakte in haar inleiding duidelijk dat het waterschap ook nu nog

— Roelof Hoving

Marga Kool verwelkomde bijna veertig leden van de Vereniging voor Waterstaatsgeschiedenis. Een gemêleerd gezelschap met verschillende achtergronden, maar met een gedeelde liefde: de waterstaat van Nederland. Marga Kool spitte in de geschiedenis van het gebied van Reest en Wieden en gaf aan dat de historie doorwerkt in de bestuursbesluiten van nu. 'Het waterbeheer in deze regio heeft te maken met het afgraven van het laagveen in de vorige eeuw. We laten de riviertjes in Drenthe nu weer meanderen, omdat ze in de jaren vijftig allemaal zijn rechtgetrokken. Het veronachtzamen van de ecologie in de afgelopen decennia levert een enorme druk op de waterkwaliteit. Kortom de geschiedenis houdt ons aan het werk, maar we schrijven door ons werk ook weer elke dag geschiedenis.'

— Dr. Henk van Zon (Rijks Universiteit Groningen), maakte duidelijk dat de zorg om waterkwaliteit al geruime tijd onderwerp van zorg is. Dat is niet alleen van deze tijd. De kaderrichtlijn kan niet zonder de historie, aldus Van Zon. We moeten namelijk weten hoe het vroeger is geweest om te kijken, waar we nu naar moeten streven. In zijn inleiding *Honderd jaar waterkwaliteitsmeting in Nederland*, ging hij terug tot in de 19e eeuw. Toen al schreef huisarts Mulder uit Amsterdam een verhandeling over 'wateren en lucht'. Verschillende staatscommissies (uit bv. 1897, 1921 en 1935) passeerden de revue. En steeds werd duidelijk dat de waterkwaliteit een grote bron van zorg is geweest, soms van weinigen, soms van velen, maar dat er nu en in de toekomst aan gewerkt moet worden. Faecalïën, lozingen van burgers en industrie, dode vis en stinkend water zijn van alle tijden.

— Hierna introduceerde drs. Ruurd Leegstra, architectuurhistoricus en restaurateur uit Groningen, de digitale Watererfgoed@tlas van Oost-Nederland. Een project dat is uitgevoerd door het Oversticht en het Drents Plateau, in samenwerking met de provincies Overijssel en Drenthe, de waterschappen Rijn en IJssel, Velt en Vecht, Groot Salland en Reest en Wieden en de waterleidingmaatschappijen, Vitens en Drenthe. Dankzij deze inventarisatie is er een schat aan cultuur-historisch watererfgoed-informatie (waterwegen, kunstwerken, bedrijvigheid, drinkwatervoorzieningen, water en recreatie en water en kunst),

vastgelegd, niet alleen voor liefhebbers, maar ook voor beleidsmakers en bestuurders. Een project, dat ook in andere delen van Nederland veel belangstelling geniet. Aan de hand van de beelden van de @tlas ging Leegstra door het gebied van Zuidwest-Drenthe. Niet alleen de informatie, maar ook de anekdotes werden gedeeld, want Leegstra heeft een groot deel van dit erfgoed zelf bezocht en fotografisch vastgelegd. Rijke inwoners die zoeken naar toch een nóg goedkopere oplossing voor het onderhoud van hun verhuurde pand. Maar

ook een nazaat van een rijk geslacht uit Drenthe, die bij een sluis in Hoogeveen, nadat hij een bordje over één van zijn voorvaders mocht onthullen, er voor zorgde dat er een bankje werd geplaatst voor 'Hoogeveense hangouderen'.

— 's Middags leidde drs. Chris de Bont (Alterra Wageningen) het gezelschap door de regio. De waterstaatsgeschiedenis, gedeeltelijk in relatie tot de laat-middeleeuwse bewoningsgeschiedenis stond centraal, maar modernere waterstaatsproblemen werden niet geschuwd. Daarom werd eerst even gebuurt bij Groot Salland en werd de laat-middeleeuwse veenontginning en waterstaat van Staphorst-Rouveen bekeken. De historisch-geograaf De Bont had ook aandacht voor de bewoningsgeschiedenis. Hij vertelde waarom een deel van de bewoners van het zuidelijke Rouveen Van het Klooster heten: de voorvaders woonden namelijk dicht bij het voormalige Zwartewatersklooster en het klooster kende alleen vrouwelijke bewoners...!!! De ontginningsgeschiedenis maakte duidelijk dat het beheer van het water vroeger veel hoofdbreken heeft gekost, maar dat de keuzes van vroeger nu richtinggevend zijn voor het beheer van nu. Via Olde Staphorst, Zwartewatersklooster, Rouveen en Staphorst werd koers gezet naar het gebied van Reest en Wieden. De Reest werd wandelend via de Dikninger Es overgestoken. In het Drentse deel werd stilgestaan bij de verbreding en verlegging van de Hoogeveense Vaart.

— In het gebied rondom Ruinerwold werden de boerderijlinten richting Ruinen gevolgd, waarbij weer laat-middeleeuwse veenontginning en de bodemdaling besproken werden. Via de Uffelter Maten, hier vond een van de oudste ruilverkavelingen van Nederland plaats,

weer geschiedenis'

zijn. Dat bewees onlangs het waterschap Reest en Wieden. De ene dag werd de ting. Beide verenigingen lieten zien dat de geschiedenis van invloed is op het heden. elke dag geschiedenis schrijft.

werd bij de Drentse Hoofdvaart de problematiek van het 'leeglopende' Drents Plateau besproken. Ook in Drenthe werden de ontginningen gekoppeld aan de waterstaatszaken. Afwatering bleek hier een ingewikkeld procédé en werd door het graven van kanalen en recht-trekken van beekjes geregeld. Ook nu werd duidelijk dat de geschiedenis de waterschap-pen aan het werk houdt.

— De volgende dag hield de Gemalenstichting haar ledenvergadering in Meppel.

's Middags werd het gerestaureerde en gemoderniseerde monumentale gemaal A.F. Stroink in Vollenhove bezocht. De leden hingen aan de lippen van Nico van Duyvenvoorde en de ogen lichtten vooral op en de gezichten spraken boekdelen toen een van de motoren werd aangezet. In de ledenbrief werd het bezoek als volgt omschreven: *'Een prachtig gemaal uit 1919 waar fantastisch over verteld werd. Met hart en ziel vertelde Nico over de plaatsgevonden ontwikkelingen en toonde daarmee aan een*

goede beheerder te zijn van ons erfgoed, waarvoor lof!'

— Ook hier bleek de geschiedenis weer een behoorlijke impact te hebben op het huidige werk van het gemaal, maar tevens wordt door diverse aanpassingen gezorgd voor een goed waterbeheer en daarmee wordt dus weer geschiedenis gemaakt.